

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ภาคผนวก

**พิธีกรรมและความเชื่อในการประกอบอาชีพ
เกษตรกรรมของชาวลัวะบ้านเตี้ยกลาง
ในอุทยานแห่งชาติคลองยลกา จังหวัดน่าน**

แบบสอบถามเลขที่.....

วัน/เดือน/ปี (ที่ให้สัมภาษณ์).....

ชื่อ-สกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์).....

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบลยลกา อำเภอปัว จังหวัดน่าน

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไป และประชากรของหมู่บ้านเตี้ยกลาง

ตอนที่ 2 คณะกรรมการหมู่บ้าน

2.1 รายชื่อคณะกรรมการและระดับฐานะ ในชุมชน

ชื่อ-สกุล (N=.....)	ตำแหน่ง	ระดับฐานะ		
		ดี	ปานกลาง	จน
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
รวม				

2.2 รายชื่อบุคคลสำคัญและระดับฐานะของชุมชน

ชื่อ-สกุล (N=.....)	ตำแหน่ง	ระดับฐานะ		
		ดี	ปานกลาง	จน
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
รวม				

ตอนที่ 3 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

3.1 สิ่งที่น่าเชื่อถือทางความเชื่อของชุมชน (เข้าไปสังเกตและสัมภาษณ์ตลอดจนคลุกคลีกับชุมชน เช่น เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในช่วงเทศกาลสำคัญ เช่น พิธีกรรมทางการเกษตร)

3.1.1 บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์

3.1.2 ประตุมูบ้าน

3.1.3 ตะแหลว (เถลา)

3.1.4 เจ้าที่บริเวณป่ารอบหมู่บ้าน

3.1.5 ป่าช้า

3.1.6 ประตุมหา

3.2 เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ในรอบปี โดยเฉพาะการทำกรเกษตร

3.3 เก็บข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมานาน โดยเฉพาะด้านการทำกรเกษตร (ทำปฏิทินของแต่ละเดือนด้วย)

- การเลือกพื้นที่ปลูกข้าวไร่

- เช่น สรรวงฝึป่าริมไร่ข้าว

- เตรีชมเมล็ดพันธุ์

- ลงแขกปลูกข้าว

- ลงแขกถางไร่ข้าว

- เผาไร่

- เก็บข้าวเข้ายุ้ง ฉาง โดยประมาณ 1 คอก

- ขนข้าวเปลือกเข้ายุ้งฉาง

- ฯลฯ

- ดูแลรักษา

- เก็บเกี่ยวข้าว ดีข้าว

- กินข้าวใหม่ (นวดข้าว)

3.4 พิธีกรรมเชื่อทางสังคม (ทำปฏิทินด้วย)

- พิธีบวงสรวง

- พิธีผูกข้อมือ ทำบุญขึ้นบ้านใหม่

- พิธีทำบุญสงกรานต์

- เทศกาลแต่งงาน

3.5 ความเชื่อเกี่ยวกับเทคนิคการปลูกข้าวไร่

3.6 เทคนิคและวิธีการทำไร่

- การเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าวไร่

- การถางไร่

- การเผาไร่

- การกำจัดวัชพืช

- การปลูกข้าวไร่

3.7 ความเชื่อในการดูแลรักษาระหว่างข้าวเติบโต

3.8 การเก็บเกี่ยวข้าว

**ตัวอย่างแบบสอบถาม พิธีกรรม ความเชื่อ เกี่ยวกับการผลิตของชาวอ๊ะบ้านเตี้ยกลาง
อำเภอปัว จังหวัดน่าน**

พิธีกรรมเนื่องด้วยการถางไร่

- หมอผีต้องทำพิธีก่อนหรือไม่
- การถางไร่จะทำการถางในเดือนไหน
- ก่อนที่จะมีการถาง มีการประกอบพิธีกรรมอะไรหรือไม่
- ทำพิธีเลี้ยงผีหรือไม่ (หากมี) ถางต่อ
- เลี้ยงผีอะไร
- มีขั้นตอนการทำอย่างไร
- ใช้อะไรเป็นเครื่องเซ่น (หมู, ไก่, อื่นๆ)
- ใครเป็นคนทำ
- ทำกับใคร
- ทำที่คน
- เด็ก หรือผู้ใหญ่, ผู้หญิงหรือผู้ชาย
- ใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง เช่น มีด, พร้า, จอบ ฯลฯ
- ทำที่ไหน
- ทำเวลาเท่าไร
- ใช้เวลาในการทำงานเท่าไร
- มีข้อห้ามอะไรหรือไม่ขณะที่กำลังทำพิธี
- มีความเชื่ออย่างไร ถึงได้ทำพิธีนี้

พิธีกรรมการปลูก

- จะเริ่มปลูกพืชพรรณต่างๆ ในไร่เดือนไหน
- หมอผีต้องทำพิธีก่อนหรือไม่ (หากมีถามต่อ)
- พิธีที่ทำเรียกว่าพิธีอะไร
- เลี้ยงผีหรือไม่
- ผีที่เลี้ยงชื่อผีอะไร
- ใครเป็นคนทำ
- ทำกี่คน
- ใช้เวลาในการทำงานนานเท่าไร
- มีขั้นตอนการทำอย่างไร
- ใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง
- ใช้สัตว์อะไรเป็นเครื่องเซ่นผี
- ต้องทำทุกครอบครัวหรือไม่
- หากครอบครัวหนึ่งครอบครัวใดไม่ทำได้หรือไม่
- อะไรจะเกิดขึ้นหากไม่ทำ
- มีข้อห้ามอะไรหรือไม่ในขณะที่ทำพิธี
- มีความเชื่ออย่างไรที่ทำพิธีนี้

การปลูก

- ปลูกพืชอะไรบ้าง
- ปลูกอย่างไร
- ใครเป็นคนแรกในการปลูก
- ปลูกเมื่อไหร่
- เอาเมล็ดพันธุ์จากไหนมาปลูก (พันธุ์อะไร)
- ในการปลูกพืชหลายๆ อย่าง จะปลูกพืชอะไรก่อน พืชอะไรหลัง เพราะอะไร
- มีข้อห้ามอะไรหรือไม่ในขณะที่ปลูก

การดูแลรักษา

- มีการทำพิธีอะไรหรือไม่ในการดูแลรักษา หลังจากปลูกพืชเสร็จ
- (หากมี) ทำพิธีอะไร ใช้อะไรเป็นเครื่องเซ่น
- ทำอย่างไร
- ใครเป็นคนทำ
- ทำที่ไหน
- ทำช่วงไหน ใช้เวลาในการทำนานเท่าไร
- มีความเชื่ออย่างไรถึงได้ทำพิธีนี้
- หลังจากปลูกแล้วมีหญ้าขึ้นมากหรือไม่
- ทำลาอย่างไร
- มีสัตว์มากัดกินพืชในไร่หรือไม่
- สัตว์อะไรบ้าง
- กำจัดอย่างไร
- ต้องดูแลจนถึงเดือนไหน

ในช่วงการดูแลรักษาผลผลิต จะมีพิธีกรรมพิธีหนึ่ง คือพิธีโสด “ในช่วงเดือนถึงหาคม ของทุกปี คำถามเกี่ยวกับพิธี “โสด”

- ชาวในไร่สูงประมาณเท่าไร
- ต้องเตรียมอะไรบ้างจากในไร่ เตรียมอย่างไร ใครเป็นคนเตรียม
- มีความเชื่ออย่างไร ถึงได้ทำพิธี “โสด” ขึ้น
- ใครเป็นคนทำบ้าง
- ใช้ระยะเวลาในการทำนานเท่าไร
- ต้องทำพิธีทุกครอบครัวหรือไม่
- หากชาวไร่คนใดคนหนึ่งไม่ทำหรือเข้าร่วมพิธีจะเป็นอะไรหรือไม่
- มีครอบครัวที่ไม่เข้าร่วมพิธีหรือไม่
- มีขั้นตอนของพิธีกรรมอย่างไรบ้าง
- มีการเลือกเรือนที่จะทำพิธีกรรมอย่างไร
- ทำไม่ถึงเลือกเรือนนั้นมาทำพิธี

- ใช้อะไรในการเช่น ขณะทำพิธี
- ในขั้นตอนต่างๆ ของการแห่ (ระหว่างพิธี) ใครเป็นคนนำ
- มีเพลงที่ใช้ในการแห่กี่เพลง ชื่ออะไรบ้าง
- ขบวนแห่ และเครื่องดนตรีที่ผลิตขึ้นเรียกว่าอะไร
- การทำพิธีจะทำกี่ครั้ง (หากหลายครั้งก็จะมีคำถามต่อ)
- ครั้งที่.....
- ทำอะไร
- ทำอย่างไร
- ทำที่ไหน
- ใครเป็นคนทำ
- มีเครื่องเช่นอะไรบ้าง
- ใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง
- มีความเชื่ออย่างไร
- ใครเป็นคนทำ

พิธีกรรมเนื่องด้วยการเก็บเกี่ยวผลผลิต

- การเก็บเกี่ยวผลผลิตในไร่ข้าว จะเริ่มเก็บในช่วงเดือนไหน
- มีการนำพิธีอะไรหรือไม่ ก่อนที่จะเก็บผลผลิตในไร่ (หากมี)
- ทำพิธีอะไร
- ทำที่ไหน
- ทำอย่างไร (ขั้นตอนการทำพิธีทั้งหมด)
- ใช้อะไรเป็นเครื่องเช่นไหว้
- มีข้อห้ามอะไรหรือไม่ ในขณะที่ทำพิธี
- หลังจากทำพิธีเสร็จแล้ว เก็บผลผลิตอย่างไร
- ใช้เครื่องมืออะไรในการเก็บ
- เก็บใส่อะไร
- อย่างไร
- การนำผลผลิตที่เก็บได้ กลับมายังที่บ้านอย่างไร

พิธีกรรมเนื่องด้วยการเก็บรักษาผลผลิต

- มีการทำพิธีก่อนการเก็บรักษาผลผลิตหรือไม่ (ถ้ามี)
- ทำอย่างไร
- ใครเป็นคนทำ
- ทำที่ไหน
- ใช้เวลาในการทำเท่าไร
- ทำในเวลาใด (เช้า, กลางวัน, เย็น)
- มีข้อห้ามอะไรหรือไม่

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นายทวี ประทีปแสง
วัน เดือน ปีเกิด	8 พฤศจิกายน 2516
ประวัติการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ปี 2527 สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนวัดโพธิ์ทอง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช - ปี 2530 สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช - ปี 2534 สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนหนองนกประสาทศิลป์ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช - ปี 2536 สำเร็จการศึกษาชั้นอนุปริญญา วิทยาศาสตร์ สาขาเทคโนโลยีการเกษตร (อ.วท.) จากสถาบันราชภัฏภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต - ปี 2540 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต (ว.ทบ.) สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้